

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izvzemši ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gl., za pol leta 8 gl., za četrt leta 4 gl. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gl., za četrt leta 3 gl. 30 kr., za en mesec 1 gl. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština iznaša. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gl. 50 kr., po pošti prejemati za četrt leta 3 gold. — Za oznanila se plačuje od četristopne petit-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr., če se dvakrat, in 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvolé frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani v Franc Kolmanovej hiši „gledališka stolba“.

Opravništvo, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne stvari, je v „Narodne tiskarni“ v Kolmanovej hiši.

Razmere in muke Primorskih Slovanov.

I.

One strahovite pritožbe, katere sta pred tremi tedni prijavila dunajska „Tribüne“ in „Slovenski Narod“, so me napotile v Istro, da bi sam z nova opazoval ondote razmere ter se prepričal o resnici onih zatožb. Zdaj jim moram le pritrditi ter očitno izreči, da se one žalostne razmere ne bodo zboljšale, dokler ne bode previdnejša in pravičnejša vlada ostro prepovedala vsem svojim uradnikom, da se ne smejo bratiti z irredentovci in drugimi, slovanskim prebivalcem jako sovražnimi Italijani ter z njimi sklepati zaveze, kako bi Slovane laglje tlačili. Človeku zdaj srce poka od žalosti, ko vidi, kako ponekodi malomarni c. kr. uradniki iz gole nevednosti in kratkovidnosti zatirajo slovanski živelj. Previdna vlada, katerej je res mar za obstanek države in za mejnarodni mir, mora korenito prestrojiti c. kr. urade po vsem Primorskem ter uradnikom ostro zabičiti glasoviti 19. paragraf osnovnih postav. Skrbna, da ne pravim pravična vlada mora resnobno zabičiti c. kr. uradnikom, da so oni zaradi prebivalcev po deželi nastavljeni, ne pa da bi Primorjani bili zaradi uradnikov na svetu. Vestna in za obstanek države res vneta vlada mora zabičiti svojim uradnikom, da je na Primorskem tri četrti vseh prebivalcev Slovanov (Slovencev in Hrvatov) in le zadnja četrt Lahov (Italijanov in Furlanov), katerih večina je še po mestih in drugih kotih sem ter tja, zlasti ob obali Jadranskega morja raztresena. Vestna vlada mi pa ta pot ne pomeni najvišje primorske gospodske v

Trstu, c. kr. namestništva in drugih c. kr. uradnih načelnih, pomeni mi ta pot slavno c. kr. ministerstvo na Dunaji, kateremu so vsi primorski uradi podrejeni. Le slavno ministerstvo more in mora tu pomoči, kajti od načelnih uradov tu v Trstu nimajo primorski Slovani pričakovati najmanjše pomoči — ti načelni uradi so sami najbolj potrebni radikalne preustrojitve.

Kaki so pa ti načelni uradi? Politično upravo vodi c. kr. namestništvo, kateremu je načelnik glasoviti g. namestnik Depretis, iskren Nemec, ki dobro zna tudi laški, a besedice ne razume niti slovenski niti hrvatski. Vsemu primorskemu, da ne rečem avstrijskemu svetu je dobro znano, kako hud zoprnik je g. Depretis vsem Slovanom; njegovo vplasko potovanje po Istri pa je dejansko spričalo, kako odbija vse, kar je hrvatsko, in v svojej mržnji proti Slovanom podpira italijanski, obstanku Avstrije toliko nevarni živelj. Videli smo, kako je ta g. namestnik po Goriškem povsodi povdarjal nemščino, katero vriva celo ljudskim šolam, v največjo kvar narodovega, slovenskega jezika. Goriški državni poslanec dr. Tonkli je v državnem zboru prijavil dogodbu v deželnem šolskem svetu goriškem in izreke g. c. kr. namestnika Depretisa, kot načelnika rečenemu svetu, ki kažejo njega načelno, dosledno upiranje zoper duševni napredek slovenskega naroda na Goriškem. A odveč bi bilo čitateljem „Slov. Naroda“ znanega moža z nova popisavati; vse je rečeno s tem, da je g. Depretis namestnik deželi, v katerej biva tri četrti Slovanov; da namestnik ne govori niti ne ume jezika velikanske večine deželanov, katerim ravno je namestnik. To je pač le mogoče v

Avstriji, a še v Avstriji nij mogoče povsodi, ampak le po deželah, kjer so naseljeni prekrotki in državi vedno zvesti Slovenci in Hrvati. Ko bi tak namestnik imel vsaj srce za nas, pozabili bi uže na druge pomanjkljivosti. Ker pa mož očitno črti vse, kar je slovenskega in hrvatskega, ker očitno obija našo materinščino ter v največjo škodo njej vriva ali nemščino ali pa italijanščino, niti mi Slovani ne moremo in ne smemo zanj imeti srca. Le topi mameluki in umazani sebičniki mej primorskimi Slovenci morejo takemu namestniku podeljevati občinske časti!

Neki slovenski pregovor pravi: Kakeršen gospodar, takšni hlapci. Nam primorskim Slovanom neugodni, deželni odnosjajem neprijemni so tudi razni namestništveni svetovalci in drugi nižje vrste uradniki. Dvorni svetovalec g. Rinaldini je gotovo jako prebrisana glava in izvrsten italijanski govornik, a mož ne zna niti slovenski, niti hrvatski. Da je nasprotnik primorskim Slovanom, je v obče znano in danes mi nij treba z nova povdarjati, da je za časa namestnika Pina v namestništvem svetu očitno izrekel: „nam (namreč namestništvem svetovalcem in uradnikom) podpiranje Slovanov na Primorskem nij v korist.“ Tako živimo zdaj na Primorskem v nezaslišanej a resničnej razmeri, da niti namestnik niti dvorni svetovalec ne znata — niti govorita, niti razumeta — jezika, ki ga govoré tri četrti vseh deželanov! Da dva svetovalca znata vsaj hrvatsko, mi pač nij treba še izrečno povedati; le škoda, da nemata srca za materinščino. Znano je tudi, da izmej šolskih nadzornikov deželnih je jeden Primorjan in narodnjak. Vsi drugi, nižji in višji (izimši živinozdravnika),

Listek.

Godčevski rog.

Novelica.

(Spisal Peter A. de Alarcon; iz španskega poslovenil J. J.)

(Dalje.)

V.

Človek, kateremu je umreti, rad se zamisli v kako reč, ter je ne pusti do zadnjega trenutka.

Naj je uže bila mora, ali treslica ali mešanje v možganih, isto se je godilo tudi meni. Misel na Ramona: na Ramona, da še živi, na Ramona, da je ubit, na Ramona v nebesih, na Ramona pri samostanu, ta misel me je prešinila tako popolnem, da sem otrpnil, da se drugzega nijsem zavedal kot kakov slaboumnež.

Pustili se mi mojo stotniško obleko, pokrili mi le vojaško kapo ter mi ogrnili vojaški plašč. Tako sem k smrti šel z dvajsetimi tovariši.

Le jeden se je odtegnil smrti, ker je bil — godec.

Karlisti so godbem pustili življenje, ker jim ti v boji nijso nič škodili, pa tudi zato, ker so potrebovali godece za svoje bataljone.

Ali ste bili vi godec, don Bazilio? Ka je vas to rešilo! vprašali so vsi mladi ljudje krog njega z jednim glasom.

Ne, otroci, odvrnil je stari vojščak; jaz nijsem bil godec; ni pičice nijsem umel o godbi.

Vojščaki so se razstavili v štirjak ter nas postavili v sredo. Jaz sem imel številko deset, to je imel sem kot deseti biti ustreljen. Takrat sem mislil na ženo in hčerko; na te in na tvojo mater, dete drago!

Streljanje se začne; meni je vzelo skoro vso zavednost. Ker so mi bili zavezali oči, nijsem videl nesrečnih svojih tovarišev. Mislil sem šteti posamne strele, da bi vsaj vedel za trenotek, kadar pride na me vrsta umreti. A uže pred tretjim strelom nijsem mogel več šteti.

Oj, oni streli iz pušk bodo večno pokali nad menoj. Zdaj se mi je zdelo, da jih slišim tisoč milj daleč, zdaj pa kot bi mi pokali v glavi.

In streljali so neprestano dalje.

Zdaj! mislil sem. In strel počí; a jaz sem bil še živ.

Ta pot me bodo — — — — — rekel sem si zadnjikrat. In začutil sem, kako me je nekdo zgrabil za rame ter me potresel in mi na uho zaklical.

Zvrnil sem se. Mislil nijsem ničesa. Dodevalo se mi je le, da so me ustrelili.

VI.

Potem mi je bilo, kot bi ležal na postelji v ječi. Videl nijsem ničesa.

Segel sem z rokama k očem, da bi odložil zavez, a segel sem do oči, — oči so bile odprte, so gledale; le ječa je bila popolnem temna.

Zaslišal sem zvonjenje in stresel sem se. Bilo je večerno zvonjenje.

so Italijani ali pa Nemci, ki ne umejo slovenščine. Ker se ti navadno vsaj nekoliko privadijo italijanščine, ne bomo se čudili, da se tudi ti ljudje prej za vse, celo za italijanščino nega za slovenščino. Tako podpirajo tudi ti uradniki italijanski živeli na Primorskem ter ga širijo v največjo škodo Slovanom.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 31. avgusta.

Vse prizadevanje naših ustavovercev, prepričati svet, da so **Taaffejeve** vladi soštetni dnevi, da jej bide smrtna ura, vse to prizadevanje ne obrodi jim zaželjenega plodu. Nasprotno pa morajo poslušati glasove, ki jih oddajajo veljavni močje, glasove o trdem stanju zdenje spravljive vlade. V zadnjih dneh prinesla je zopet avgsburška „Allg. Ztg.“ iz Ogrske članek iz peresa modrega politika. V članku tem se izraža vladi Taaffejeve od ogrske strani popolno zaupanje, izraža se zadovoljnost, da je Taaffe odstranil pristransko vladanje jedne same stranke in razbil krivično njeno preponderanco. Z mojstersko spretnostjo in bistri umom se dokazuje v tem članku, da je jedino po spravljivej poti in z izvedenjem enakopravnosti možno storiti Avstrijo jako v notranjem in na zunaj, le tako je mogoče vpeljati zadovoljnost, če se ne izroči le jednemu v Avstriji bivajočemu narodu vlade: Za vse jednake pravice, jednaka bremena! Dalje se bere: „Avstrija je ravno Avstrija, a ne Nemčija. Nemški element stoji brez dvoma v njej na prvi strani, na politiko in kulturo deluje z največjim vplivom, in ima zato tudi časno mesto in nihče, ki zahteva za se ime avstrijska politika ali patrijota, ne bode ga hotel izpodrinuti z njegove vplivne pozicije. Kdor pa trdi, da je nemštvo v nevarnosti, ker uradniki morajo poleg nemškega tudi češki in slovenski jezik umeti, da jim je možno neposredno z ljudstvom občevati, ta podpisuje nemštvu ubožni list. Kdor pa smatra opravičen vpliv Nemcev jednakim z odstranjenjem in pritiskanjem razvoja nemškega elementa, ta se peča z vsem drugim, le ne z avstrijsko politiko.“ Tako govori avgsburška „Allg. Ztg.“

Ustavoverci so zopet dobili lepo priložnost, da morajo demonstrirati in delati propagando za zatiranje nemštvo v Avstriji, spomenike postavljajo cesarju **Josipu II.** Umeje se, da k takim slavnostim dohajajo najbolj rutinirani politični kričalci in rovarji in skušajo z efektnimi govori prepričati zbrano občinstvo, da je nemštvo v nevarnosti, da je zdanja vlada nezmožna, da se more nemški jezik proklamirati za državni jezik. Taka in jednaka vprašanja so jim najljubši konjiči, na katerih jašejo in mečejo pesek poslušalcem v oči. Listi njihove stranke pa skrbijo, da se kolikor mogoče raz-

širijo ti govori, da jih uživajo tudi najbolj oddaljeni Nemci v zadnjem kotičku cesarstva. Poleg teh govorov pa tudi ne zamude zopet pridejati prašne nazore Josipa II., slavnega germanizatorja. Se ve da se jim vselej ne posreči, večkrat se blamirajo, bijejo sami sebe po ustih. Tako je te dni prinesel najbolj ustavoveren list cesarja Josipa II. maksimo: „Vsak posameznik ne sme imeti drugih namer, kakor ugajati večjemu številu.“ Kako se lepo bijejo po ustih! Vsak vé, koliko se je ustavoverna stranka v letih svojega gospodarenja ozirala na želje večjega števila prebivalstva, le vsa-cemu je predobro znano, kako so delali ustavoverci le za svoj dobiček, za svoje žepe, če so tudi pri tem pritiskali večino na steno; polnili so si žepe, vladači so in to jim je bilo dosta, to so oni imenovali blagonosno delovanje za državo. Zdaj, ko nimajo več vladarstva v roki, pokazali so, koliko jim je mar za državo. Saj nij dolgo še, ko so oblastno zavpili v svet: „Avstrija mora biti nemška ali pa ne treba Avstrije!“ Le predobro se poznamo s to gospodo! Vedno le demonstrirajo proti Avstriji, še celo tedaj, kadar hoté slaviti umrlega cesarja. Je-li to lojalen patrijotizem?

Vnanje države.

Listi še vedno ne morejo priti do miru, da bi opustili razpravljati vprašanje o zvezi **Italije** z Avstrijo - Nemčijo. „Politik“ priobčuje pisanje visokostojnega nemškega državnika; v tem pismu izreka on svoje misli o tej alijanci: „Jaz ne morem videti potrebe, še menj pa mogočest take zveze. Nemčija in Avstrija imate vse, Nemčija - Avstrija in Italija pa le nekatere politične interese skupno. Ali naj si popolni skupni interes še le vstvarimo? Za to mi ne čutimo potrebe, za to čuti k večjemu Italija potrebo, — če ga je vstvarila — kako je njena skrb — potem se more dalje govoriti. Te želje po zvezi so se Italiji rodile še le v času, ko jej je tunezijsko vprašanje prišlo blizu telesa. Gotovo je to vprašanje za Italijo velike važnosti, a kaj je za nas? Mi ne moremo in ne bomo mislili na to, da bi za Italijo in z Italijo afrikanke kostanje vlekli iz vročega pepela in stavi se lahko deset proti jednej, da bi Italija v trenutku, ko bi ne mogla o njem več dvomiti, jako malo se menila za to zvezo.“ V teh besedah je dosta izrečno povedano, kako si misli Italija zvezo z Avstrijo.

O preseljenji **papeža** na Malto piše dopisovalec „Gazzette Piemontese“: „Jaz morem danes dati čitateljem zagotovilo, da se bode papežev stol prej ali pozneje preselil na Malto“. Vprašanja, naj bi se papež preselil na Malto se je baje že 1870. leta obravnavalo. Vender je to papeževo preseljenje zvezano z mnogimi težavami, ker v cerkvenem oziru na Malto nij vse tako kot bi moralo biti, tudi nij tam primerne palače za svetega očeta, a ta se bode že dobila, sezidala se bode nova, saj je denarja dovolj v Rimu.

Onemogla **Turčija** jela je zdaj misliti tudi na brodovje in nanj obračati oči, zapuščenemu in pozabljenemu brodovju hoče navdihniti novo življenje. Baje, da se je zbrala komisija obstoječa iz strokovnjakov, ki se bode posvetovala, koliko ladij je treba, kako naj se razdele, kako se oskrbujejo in koliko naj je število oficirjev in morščakov.

Situacija v **Tuneziji** in Arabiji je vedno bolj neprijetna in opasna za Francoze. Povsod vre in prete vstaje, ki se hote razširiti po celem deželi kakor voda ob povodnji. Najnovejša poročila pravijo, da je guverner v Suzi že pripravil jedno baterijo pred mestom, če bi mesto hoteli napasti vstajniki, oznanil je tudi Suzanom, da bode takoj četrt njihovega mesta bombardiral, če se kje pokaže vstaja.

Dopisi.

Iz kamniškega okraja 27. avg.

[Izv. dop.] (Nemškutarija brez konca in kraja.) Koliko so zdanji nemškutarski šolski nadzorniki popačili naše učiteljstvo, to vé le tist, kateri pozná naše učiteljske razmere tako na drobno, kakor jaz. Človek bi pričakoval, da so se učiteljem pod zdanjo vlado vender oči odprle, a ostali so slepi, kakor so bili pred 6 in 7 leti, ko se je bilo z nova začelo ponemčevanje naših šol. Slepi so naši učitelji še tudi pri izbiranju sredstev za svoje lastno izobraževanje. V ta namen dobro služijo — kakor znano — okrajne učiteljske knjižnice, za katere pobirajo doneske same c. kr. davkarije. Lepo število dobrih knjig se nahaja v nekaterih bukvarnicah te vrste; tudi v naši okrajni učiteljski knjižnici je precej dobrih bukev (vmes pač tudi nekaj plevela), a skoro vse je nemško. E, zakaj? Saj veste, komandant naših učiteljev je znani „pedagog“ g. Zima. Kar jim ta nasvetuje, to ga slepo ubogajo. Če izide danes nemška brošurica dvomljive vrednosti v zadnjem kotu nemškega rajha, g. Zima jo bode gotovo jutri že v nakup kamniškim učiteljem priporočal. Tako je tudi pri zadnji konferenci, kjer so mu nekateri mežnarski učitelji tako neizmerno kadili, nasvetoval celo vrsto nemških knjig, katere so učitelji se ve da akceptirali; kajti kdo si upa temu „paši“ oponirati? Kamniškega okraja učitelji vsaj ne! Žalostno!

Od lanskega leta se nijso učitelji nič spametovali. Ko se je takrat predlagalo, da bi knjižnica pristopila „Glasbeni Matici“, podpisalo je komaj par učiteljev ta predlog. Človek bi mislil, da učitelji, ki se za slovensko slovo tako malo potezajo, vsaj nemške knjige

Okolo devete ure — — — mislil sem si; a katerega dne?

Senca, temnejša od teme moje ječe, nagnila se je preko mene.

Podoba je bila, da je neki človek.

In drugi? In drugih dvajset? Vsi so bili ustreljeni. A jaz? Ali sem bil še živ ali sem le sanjal v grobu to neumno zmes. Ustni sta mi prav mehanično zašepetali ime, ime, ki me je tlačilo kakor mora.

Ramon?

Kaj hočeš? odgovorila mi je senca na mojej strani.

Osupnil sem.

Mili Bog! vskliknil sem. Ali sem na onem svetu?

Ne, rekel je ist glas.

Ramon, kaj si ti živ?

Da!

In jaz?

Tudi.

Kje pa sem? Je-li to samostan sv. Mi-

klavža? Ali nijsem v ječi? Ali se mi je vse to le sanjalo?

Ne, Bazilio nij se ti nič sanjalo. Slušaj!

VII.

Včeraj sem ubil polkovnika v boji — — — Osvetil sem se! Potem sem bil slep od jeze, ter sem dalje moril — — — dokler nij prišla noč — — — dokler nij bilo nobenega Kristina *) na bojišči! Bil sem jako truden, ko je luna vzhajala, in mislil sem na te. Obrnil sem se ter šel proti stamostanu sv. Miklavža, da bi te tam gori počakal.

Bilo je ob desetih po noči; določeni čas

*) „Kristino“ (prav po naše bi rekli Kristinar) se je zval vsak strankar in vojščak, ki je bil za mlado kraljico Izabelo in zoper don Karlosa. Ker pa je pri smrti Ferdinandove Izabela imela komaj tri leta, prevzela je nje mati Marija Kristina vladarstvo za njo. Po tej materi kraljici so se tedaj Izabelini privrženci imenovali „Kristini“. A o vseh teh odnosajih primeri prof. Jesenkove „Občne zgodovine“ III. del (Novi vek), str. 169. —

Prelagatelj.

je bil ob jedne popolnoči. Prejšnjo noč nijsem ni za trenotek zatislil očesa — — —

— — — Zaspal sem.

Ko je bila jedna ura po pólunoči, zakričim ter se izbudim. Sanjalo se mi je, da si mrtev. Ozrl sem se okrog sebe ter videl, da sem sam. In ti? Bilo je dve — — — tri — — — štiri — — — Kako strašna noč! Tebe le nij bilo. Brez dvoma bil si mrtev!

Ta misel me je gnala skoro v obupnost. Dan napoči. Zdaj sem zapustil samostan ter se obrnil do tega sela, da bi našel svoje vojščake. S sončnim vzhodom sem bil prišel sem. Vsi so mislili, da sem v boji poginil. Zgledavši me, so me objemali ter mi čestitali na velikej slavi; povedali so mi tudi, da ravno ta trenotek ima biti ustreljenih jedenindvajset ujetnikov.

Strašna misel mi je prešinila srce.

Kaj, ko bi bil Bazilio mej njimi?

Hitel sem na določeni prostor. Vojščaki

pridno beró; a niti tega ne, kajti našo biblijoteko učitelji prav malo vporabljajo. Pri konferenci so se letos učitelji zopet tako pusto in strahopeto držali, kakor vsako leto. Vsak meni, da ima ovaduha za seboj; zategadelj se nobenemu ne zaupa! Pri nas se razmere mej učitelji ne bodo prej zboljšale, dokler ne dobomo slovenščini prijaznejšega šolskega nadzornika. Bog zna, ali se bodo naši učitelji uže kdaj predrugačili in bolj samosvojno ravnali, kakor so pa do zdaj! Mar vam niso znane besede: Kdor sam sebe ne časti, tudi nij vreden, da bi ga častili drugi! Torej gg. kolegi, na noge in vrzite uže jedenkrat tujčev plašč proč od sebe!

Iz Celja 27. avgusta. [Izviren dopis.] Pri zadnji volitvi v okrajni šolski svet Celjski v četrtek 25. t. m. smo narodnjaki popolnem propali! Izvoljeni so sami ljuti zemskutarji: Glantschnigg, Pogatschnigg, Willner, Zottl iz Vojnika in Jože Lenko od št. Petra v Savinjske doline. Nasprotno so pa dosedanji slovenski zastopniki, Gust. Ipavc od št. Jurija, Drag. Žuža in Jan. Hausenbichler iz Žavca propali. Naši udje okrajnega zastopa, katerih je bilo premalo navzočnih, volili so tudi Pogatschnigga in Willnerja in niso bili pripravljeni na tak napad.

Kako je mogoče, da je zmerom narodna savinjska dolina, narodni št. Jurij, narodna okolica Vojnika v okrajnem zastopu v manjšini, vam bodem malo opisal:

Pri volitvi v okrajni zastop, kateri obstoji iz 40 udov in sicer 10 izmed kmetov, 10 izmed velikega posestva, 10 izmed mest in trgov in 10 izmed najvišjih davkovplačevalcev, se nij nobeden naših merodajnih narodnjakov zmenil; odličen narodnjak celo pri 4. skupini, kjer po navadi 2 ali 3 pridejo 10 odbornikov volit, niti k volitvi prišel nij; nij bilo nobene agitacije, nič, vse se je pustilo, naj gre kakor hoče. Sploh pa nij bilo do zadnjega časa o narodnem nasprotju v okrajnem odboru ničesa slišati, prvič se je opazilo, da Celjani in njih privrženci hočejo vojno, ko so Vošnjaku votirali nezaupnico; no dobro, narodnjaki poberemo rokavico pri novih volitvah v okrajni zastop, čez 1/2 leta se vidimo in vam bomo vašo ljubeznjivost povrnili z jednako mero in še kaj privrgli, kajti nij dvojbe, ako narodnjaki hočejo delati, imajo večino v okrajnem zastopu Celjskem in da bodo delali, česar do zdaj žbalibože niso storili, ker

so bili uže v štirjak razstavljeni. Slišal sem streljati — — —

Ravno so bili začeli.

Napenjal sem si oči; a videl nijsem ničesa. Bolest me je oslepila; vrtilo se mi je od strahu in razburjenosti.

Nazadnje sem te zasledil in spoznal. Ustreliti so te imeli!

Še dva poprej, potem pride vrsta na te — — —

Kaj storiti?

Izgubil sem zavest; zakričal sem; stisnil te v svoje naročje, ter z glasnim trepečim glasom zaklical: Tega ne! Tega ne, gospod general! —

General, ki je onim vojščakom zapovedal, ter mene pozval in vedel, kako hrabro sem se pretekli dan obnašal, me je vprašal: Zakaj pa ne? Ali je godec?

To vprašanje je bilo zame to, kar mora sleporojenemu v pomladanski dan biti nenadni pogled svetlega solnca. Nada mi je zasvetila

so bili premirroljubni, zato se imamo zahvaliti urgermanoma Glantschniggu in Joži Lenkotu.

Naj vam malo popišem izvoljene:

G. dr. Glantschnigga tako bralci tega lista poznajo, kajti bil je uže dosti naran. G. Pogatschnigg je vodja nekega rudnika blizu Celja, deutschkraiher od petá do glave. G. Willner je železnišk uradnik, se ve da urgerman. G. Zottl iz Vojnika je komičen mož, velik duševem revček in najponižnejši sluga prav Sancho Pansa nekega, se ve da „liberalnega“ stotnika v pokoji, katerega izreke prežvekuje. „Odlikoval“ se je uže jedenkrat, ko je v Celji jezdaril na oslu, kateremu je na rep trakove s slovenskimi barvami obesil. G. Jože Lenko, še jako mlad gospodič, je sin poštenega slovenskega očeta in matere Čehinje, pa resen učenec svojega poznejšega odgojitelja znanega celjskega prof. Mareka. On se povsodi vriva kakor konjska muha, vedeli smo davno, da je intrigiral uže dalje časa, ali čakali smo, kako daleč bode segla njegova predrznost. Poznamo zdaj kot najhudojnega nemčurja in vrednega pajdaša g. dr. Glantschnigga. Ta mladi g. Lenko je baje najhuje agitiral in narodnjake grdil; s svojim hudomušnim ščuvanjem je celo nekaj miroljubnih Celjanov na svojo stran spravil. Prilika še bode, da sploh malo opišemo njegovo javno delovanje.

Nasprotno so pa izvrženi pošteni ljudje in iskreni šolski prijatelji kakor g. dr. G. Ipavc pri št. Juriji, kateri je še v zadnji seji okrajnega šolskega sveta proti oddeležnemu odboru nameravanemu znižanju učiteljskih plač predlagal resolucijo, katera se je jednoglasno sprejela; izvržena sta tudi pošteni župan Žavski, g. Dragotin Žuža, ki je bil 12 let ud okrajnega šolskega sveta in je uspešno delal v njem in vrli g. Hausenbichler.

Le tako naprej! Celje je uže tako v nasprotju z okolico, le hujskajte, škodovali in še bolj izolirali si boste Celje sami, kajti tako neumni menda vender niste, da mislite, ka bode zaradi Zottla, Lenkota in Jeschaunigga in zaradi tukajšnjih nemčurjev ponemčurila se poštena slovenska okolica.

Iz Trsta 29. avg. [Izv. dop.] (Vreme, volitev, banka in zmes.) Kdor družega ne ve, kvasi o vremenu, pravi slavni pesnik. Včeraj popoldne smo imeli hudo nevihto. Uže dopoldne so se vlačili črni oblaki po nebu, a kazalo je bolj dež. Kmalu popoldne se pa

v oči, tako iznenado, tako močno, tako svetlo, da jih je slepila.

Godec? vsliknil sem jaz — — — Da, da, — — — gospod general; godec je; kaj imeniten godec!

Ti si mej tem ležal brez zavesti.

S katerim glasbenim orodjem pa svira? je prašal general.

Sicer s k. — — — s g. — — — s t. — — — s t. — — — res da, zdaj se spomnim, trobi na godčevski rog!

Ali je treba godca z godčevskim rogom? vprašal je general obrnivši se k godčevskemu zboru.

Pet trenutkov, — pet stoletij je vse molčalo. —

Da, gospod general, treba nam ga je, odvrnil je kapelnik.

Tedaj odvedite tega moža iz vrste; drugi pa bodo zaporedoma takoj ustreljeni, zaklical je poveljnik Karlistov.

In vzel sem te ter nesel v to ječo.

(Konec prih.)

zavihti tak vihar, da je bil človek h kratu skrit v gostih prašnih meglah, ki so se od vseh strani vanj zaletavale. Na to debele kaplje, za temi pa gost močen dež, prav pravi lijak; le škoda, da je prehitro prenehal za osušena po vlagi zevajoča polja. Dosta hujše je bilo na morji. Valovi so kar kipeli in močno pluskali čez obzidane bregove. Ladije so se zibale kot po zimi o najhujšej burji, čolni pa odskakovali, kakor orehove lušine; več se jih je potopilo in nekoliko, celo večjih je vrglo na suho. Pri ladijah je potrgalo mnogo sidrnih verig. Utonila sta dva ribiča iz italijanskega mesta Chioggia (prekopnicila sta se s čolnom v morje) in dva Lloydova mornarja so komaj rešili. Pristaniščini mornarji (piloti) večinoma vrli Dalmatinci so iz te nevihte rešili nad štiri-deset ljudi. Največja gnječa in nevarnost je bila na kopališčih, zlasti na starikastem Buchlerjevem.

Od mojega ravsa in kavsa s precartano „Edinostjo“ se vsak čitatelj še spomina, kako apodiktčno so ti ljudje trdili, da za peti okraj okolični ne bode nove volitve, ker se bo drugo leto sploh ponovilo celo mestno starešinstvo. A sedaj — o ti nedolžna nevednost mojega nasprotnika! — je namestništvo razpisalo volitev novega okoličnega zastopnika mesto izbacenega B. na 13. dan septembra. Ne morem si kaj, da bi pri tej priliki ne spregovoril nekoliko besed o starej in novej tej volitvi. (Uredništvo „Slov. Nar.“ mora izbrisati dopisniku ves ta odstavek; nam in upamo, da slovenskemu čitateljstvu sta stvar in resnica popolnem dognani, nepotrebno, neprimerno se nam pa zdi poleglasti strasti znova dražiti. Na-dejamo se, da se merodajni možje v Trstu in vrli narodnjaki v okolici tržaškej takrat ne bode toliko zelo motilo nad osobo bodočega svojega zastopnika v mestnem starešinstvu. Zato nijsmo tukaj natisnili onih ostrih besed, katere je dopisnik namenil bodočej volitvi).

„Slovenski Narod“ je bil uže mej domačimi novicami zadnjič naznanil, da nameravajo vrli primorski veljaki ustanoviti banko ali „viersijski zavod“ za Primorje in Trst. Zbrani možje so 21. t. m. v dvorani Slavjanske čitalnice res kaj resnobno poudarjali to stvar, ki jo je baje sprožil rodoljubni Hrvat in tukajšnji trgovec g. M. Polić. Vse hvale vredno je ter vzbuja največje upanje, da so se tega začetnega posvetovanja udeležili tudi zastopniki iz Istre in celo z Reke. Izvolili so tudi šestero zaupnih mož, ki imajo vse potrebno za ustanovljenje skleniti, pripraviti in izvršiti. Tak denarni zavod bode zlasti našim revnim Istranom neprecenljive vrednosti. Gmotno pomagati jim na noge, pravi se vzbujati jih tudi iz narodnega spanja. Bog le daj, da bi pri bodočej tej banki nikdar ne imeli opraviti nepoklicani ljudje. Več o tej stvari bode prinesel moj dopis o razmerah in mukah primorskih Slovanov.

O razstavi je vse tiho; ko bi pred seboj ne imel nadrobnega načrta inženirja Strudthoffa, rekel bi lahko, da stvar v miru počiva. Dotični odsek je v deželo poslal zopet moledvenico, a podoba je, da niso pribobnale še božjaka!

Domače stvari.

— (Dr. Janez Bleiweis,) vitez reda železne krone, je v smislu redovniških pravil povzdignjen v dedni avstrijski viteški stan s priimkom Trsteniški.

— (Mesto sekundarija) v deželnej bolnici ljubljanskej z letno plačo 400 gold. in začasno nagrado letnih 150 gld., prostim sta-

novanjem, kurjavo in svečavo se oddaje za dve leti. Prošnje je vložiti vsaj do 24. prihodnjega meseca pri kranjskem deželnem odboru.

— (Imenovanje zdravnikov.) C. kr. okrajna zdravnik sta postala dozdanji sanitetni asistent v Krškem g. dr. Anton Binter za Kamnik in sanitetni praktikant in sekundarij v ljubljanskej deželni bolnici g. dr. Fran Zupanec za Krško. Sanitetni praktikant v Kranji g. dr. Eduvard Šavnik je imenovan c. kr. sanitetnim asistentom pri logaškem okrajnem glavarstvu.

— (Jezik iztrgal) je konju pred nekaterimi dnevi vojak tukajšnjega 12. topničarskega polka. Konj je bil jako nemiren in vojak, ki ga je trdo držal za verigo v gobci, prijel ga je za jezik, da bi ga nekoliko ukrotil, konj pa čvrsto glavo umakne in jezik ostane vojaku v roki. Odtrgal se je bil prav v grlu. Ko je vojaški zdravnik, kakor navadno, ogledoval konje, zapazi, da ta nema jezika. Vojak, ki je oskrboval konja, vprašan odgovori, da ne ve ničesar pa da se je najbrže konj sam jezik odgriznil. Preiskujejo in najdejo v slamnici dotičnega vojaka skrit konjski jezik. Potem se je vojak udal in odvéli so ga v brigadni zapor, kjer bode čakal gotovo stroge kazni. Konja zdaj skuša vojaški živinozdravnik z otrobi ohraniti pri življenju, pa bode težko kaj, ker žival vidno peša od dne do dne.

Poslano.

Blagajniško poročilo

prostovoljne požarne brambe v Krškem za čas od 1. marca 1879 do 1. julija 1881.

Prejemki:

1. Blagajniški saldo gld. 114.12. — 2. Čisti donesek plesalnega venčka 1. februarja 1880 gld. 51.48. — 3. Čisti donesek plesalnega venčka 29. januarja 1881 gld. 65.91. — 4. Prejemek od razpuščenega strelnega društva gld. 65.97. — 5. Podpora sl. kranjskega dež. odbora gld. 200.—. — 6. Podpora sl. kranjske hranilnice gld. 200.—. — 7. Podpora gospoda Martina pl. Hočevarja gld. 200.—. — 8. Doneski od zavarovalnih društev gld. 115.—. — 9. Iznos nabora gld. 123.80. — 10. Razni prejemki gld. 32.43. — 11. Darilo Nj. veličanstva presvitlega cesarja gld. 80.—. — 12. Skupilo za srebrno rento po pokojnem deželnem predsedniku gospodu vitezu Kallini darovano gld. 77.55. — Skupaj gld. 1326.26.

Stroški:

1. Za popravo gasilnega orodja gld. 4.55. — 2. Za nakupovanje obleke in oprave gld. 222.56. — 3. Za napravo oziroma dopolnitev manjkajočega gasilnega orodja gld. 63.42. — 4. Za poštnino in koleške gld. 4.43. — 5. Za plačilo trobeu in za okrepčanje gasilcev pri požarih in glavnih vajah gld. 22.32. — 6. Za društveni pečat in razne druge troške gld. 10.22. — 7. Za časopise in učne knjige gld. 7.98. — 8. Za tiskovine gld. 22.87. — 9. Za maše o sv. Florijanu gld. 4.70. — 10. Za zidarske in mizarske naprave v shrambi gasilnega orodja gld. 68.45. — 11. Za potovanje 2 društevnikov v Ljubljano, da izbereta gasilnico gld. 7.50. — 12. Za potovanje 3 društevnikov v Ljubljano k 10letnici ljubljanske požarne brambe gld. 11.04. — 13. Za znižano vozno gasilnice iz Ljubljane gld. 5.85. — 14. Za znižano vozno lestve iz Gradaca gld. 15.96. — 15. Gospodu A. Samasi v Ljubljani na račun za gasilnico gld. 851.20. — 16. Blagajniški saldo gld. 3.21. — Skupaj gld. 1326.26. V Krškem, dne 1. julija 1881.

Ivan Pfeifer m. p.,
blagajnik.

Pregledali in odobrili pregledovalci:

A. Janež m. p., D. Kurent m. p., A. Rupert m. p.

Pregled

tistih doneskov, katere je prejela prostovoljna požarna bramba krška od leta 1879:

Leta 1880.

Gospod Martin pl. Hočevar gld. 200.—. Slavni deželni odbor kranjski gld. 200.—. Gospod Fran vitez Kallini gld. 77.55. Od razpuščenega slav. strelnega društva v Krškem gld. 65.97. Čisti prebitek venčka v dan 1. februarja 1880 gld. 51.48. Gospod Matija Sušteršič v Vidmu gld. 2.—. Gospod Makso Stepišnik v Celju, podporni ud gld. 5.—. Slavna zavarovalnica „Riunione“ v Trstu gld. 15.—. Slavna zavarovalnica „Phönix“ na Dunaji gld. 25.—. Slavna vzajemna zavarovalnica v Gradci gld. 60.—. Različni dohodki gld. 32.43.

Leta 1881.

Čisti prebitek venčka v 29. dan januarja 1881 gld. 65.91. Slavna zavarovalnica „Generali“ v Trstu

Izdatelj in urednik Makso Armit.

gld. 15.—. Slavna kranjska hranilnica gld. 200.—. Nj. veličanstvo presvitli cesar 80.—. Gospod Auman Srečko gld. 2.—. Gospod Avsec Miha gld. 3.—. Gospod Bavdek Leopold gld. 50.—. Gospod Binder dr. Anton gld. 2.—. Gospod Bümches Friderik gld. 5.—. Gospod Cvetanovič Josip gld. 3.—. Gospod Engelsberger Rupert gld. 2.—. Gospod Gossler Ernst gld. 2.—. Gospod Gozzani Ferdinand marquis gld. 2.—. Gospod Gšpan dr. Julij vitez gld. 5.—. Gospod Jerman Florijan gld. 2.—. Gospod Jugovic Anton gld. 3.—. Gospod Knavs John gld. 1.—. Gospod Koceli dr. Karl gld. 5.—. Gospod Lavrinšek Ivan gld. 80.—. Gospod Mazuran gld. 1.—. Gospod Myrbach Karl bar. gld. 2.—. Gospod Nekerman Fran gld. 1.—. Gospod Orehek Anton gld. 1.—. Gospod Petrič Josip gld. 2.—. Gospod Pfeifer Viljem gld. 30.—. Gospod Plevnik Matija gld. 1.—. Gospod Rayer Fran gld. 50.—. Gospod Rumpret Ivan gld. 5.—. Gospod Rumpret Josip gld. 1.—. Gospod Šebasec Fran gld. 150.—. Gospod Schönwetter Fran gld. 5.—. Gospod Schener Karl gld. 3.—. Gospod Šešek J. gld. 1.—. Gospod Slanec dr. Karl gld. 1.—. Gospod Sotelšek Jakob gld. 150.—. Gospod Stancer Henrik gld. 3.—. Gospod Stari Srečko gld. 1.—. Gospod Stepišnik Makso sen., podporni ud gld. 5.—. Gospod Šufaj Danilo gld. 1.—. Gospod Vanič Ivan gld. 2.—. Gospod Vanič Josip gld. 2.—. Gospod Vencajz Jean P. gld. 4.—. Gospod Waschica Roman gld. 2.—. Gospod Zesser Fran gld. 1.—.

Javna zahvala.

Konci šolskega leta šteje si podpisano šolsko vodstvo v dolžnost, da se javno zahvali vsem šolskim prijateljem, kateri so v minolem šolskem letu tukajšnjo šolo podpirali, zlasti pa: preblagorodnemu gospodu Martinu pl. Hočevarju, slavnej kranjske hranilnici, blagorodnemu gospodu M. Stepišniku v Celju, tukajšnjemu čast. predstojništvu kapucinskega samostana, blagorodnima gospodoma Avsecu in Jugovicu in drugim.

Vodstvo meščanske šole v Krškem,
dne 29. avgusta 1881.

Tržne cene

v Ljubljani 31. avgusta t. l.

Pšenica hektoliter 9 gld. 10 kr.; — rež 5 gld. 70 kr.; — ječmen 4 gld. 23 kr.; — oves 2 gld. 92 kr.; — ajda 5 gld. 36 kr.; — prosó 4 gld. 87 kr.; — kornuza 5 gld. 80 kr.; — krompir 100 kilogramov 2 gld. 50 kr.; — fižol hektoliter 7 gld. — kr.; masla kilogram — gld. 90 kr.; mast — gld. 82 kr.; — špeh frišen — gld. 74 kr.; špeh povojen — gld. 76 kr.; — jajce po 2 $\frac{1}{2}$ kr.; — mleka liter 8 kr.; — govedine kilogram 56 kr.; — teletnine 50 kr.; — svinjsko meso 62 kr.; — sena 100 kilogramov 2 gld. 14 kr.; — slame 1 gld. 51 kr.; — drva trda 4 kv. metrov 6 gld. — kr.; — mehka 4 gld. 20 kr.

Dunajska borza 31. avgusta.

(Izvirno telegrafično poročilo.)

Enotni drž. dolg v bankovcih	76 gld. 70	kr.
Enotni drž. dolg v srebru	77	45
Zlata renta	93	60
1860 drž. posojilo	131	75
Akcije narodne banke	824	—
Kreditne akcije	350	40
London	117	90
Srebro	—	—
Napol.	9	38 $\frac{1}{2}$
C. kr. cekini	5	61
Državne marke	57	55

Presčna hvala vsem častitim gospodom pevcem za nepričakovano lepo zastaveničko.

(479)

Rajko Bránke.

Kdor hoče

(389—18)

slabe zobe

ohraniti, izpale nadomestiti z umetelnimi, dobi sovet in pomoč pri

Ehrwerthu, zdravniku za zobe,
gospodarska ulica št. 1.

Tucl.

30. avgusta:
Evropa: Nasa iz Trsta. — Dekleva iz Grada. — Pilat iz Benedk.
Pri Stonu: Michalup z Dunaja. — Eder iz Zagreba. — Bachmann iz Albone. — Rosi zio iz Sežana.
Pri Mallé: Reiter, Brandl, Schreyer z Dunaja. — Stepišnik iz Celja. — Staub iz Saksonskega.

Naznanjam vsemu p. n. občinstvu, da odprem 1. septembra gostilnico

„RESTAURANT JERINA“

Piazza della Dogana v Trstu.

Dobivalo se bo dobro vino in pivo Funtigam; dobra bo kuhinja in točna postrežba. Priporočam se narodu, naj me tudi v novem tem prostoru mnogobrojno obiskuje.

Ivan Jerina,
gostilničar.

V Trstu, 30. avgusta 1881.

(496—1)

Vabilo

k milim darovom za zidanje cerkve Jezusovega srca v Ljubljani.

Naš milostljivi gospod knez in škof so v pastirskem listu 19. julija 1881 vernim ljubljanske škofije oznanili, da se v velikem mestu kranjske dežele zida nova cerkev v čast presvetemu srcu Jezusovemu.

Vsled tega pastirskega lista se tedaj podpisano „društvo za zidanje cerkve Jezusovega srca“ s toplo prošnjo za podporo obrne do prebivalcev ljubljanskega mesta in njegove okolice in vse kranjske dežele, ki imajo vselej pripravljeno srce pospeševati, kar je v njih moči, vse, kar tiče čast Božjo in srečo bližnjega.

Prepričanje, da mašnikom iz misijonske družbe sv. Vincencija Pavljana, ki so bili sem poklicani na pomoč v dušnem pastirstvu, je treba izročiti posebno cerkev, in pa preblaga misel, zapustiti prihodnjim rodovom stanoviten spomenik spoštovanja, ljubezni in zvestobe kranjske dežele do svetle cesarske rodovine, je vzbudila v prečastitem milostljivem knezu in škofu sklep zidati novo cerkev.

Prvi kamen za zidanje cerkve je bil 10. maja 1881, v dan poroke Nj. cesarske visokosti cesarjeviča Rudolfa z Nj. kraljevo svetlostjo princezino Stefanijo, poglavitni temeljni kamen pa 14. maja vložil in slovesno blagoslovil, in uže se vzdiguje hiša Božja višje in višje, tako da, ako bodo dobrotljive roke zidanje močno podpirale, se bode pod Božjim varstvom prej kakor v dveh letih lepa gotovska cerkev velikiemu mestu kranjske dežele v čast dodelala.

Vse Kranjce in zlasti ljubljance, katerih delavna krščanska ljubezen je sploh znana, prijazno prosimo, naj tudi zidanje nove cerkve, ki bode umetnikom in obrtnikom marsikako priliko za izvrstno delo dajala, na vso moč podpirajo.

Vsak, tudi najmanjši dar se z hvaležnostjo sprejme. Ako radodarne roke delj časa redovno le jeden novič na teden našemu namenu darujejo — in kdo bi tega ne premogel! — bo zidanje cerkve Jezusovega srca veliko hitreje dovršeno.

Darovi naj se izročujejo visokočastitim gospodom duhovnim pastirjem ali odbornikom društva za zidanje nove cerkve*) ali pa knezoškofijske pisarnici.

Zidajmo tedaj z združenimi močmi cerkev Jezusovega srca Bogu v čast, dušam v zveličanje in v spričevanje naše ljubezni in zveste udanosti do svetle cesarske rodovine!

(495)

V Ljubljani, dne 18. avgusta 1881.

Predstojništvo za zidanje cerkve Jezusovega srca.

Predsednik:

Zapisnikar:

Rudolf grof Chorinsky,
c. kr. vladni svetovalec.

Jožef Kronberger,
c. kr. profesor.

*) Rudolf grof Chorinsky, c. kr. vladni svetovalec; Anton Urbas, stolni župnik; Andrej Zamej, kanonik; Adolf Wagner, arhitekt; Jožef Kronberger, profesor; Filip Predika, profesor; Janez Cermak, inženir; Alojzij Lindner, uradnik c. kr. državnega pravdnštva; Avgust Erzin, uradnik mestne gosposke; Avgust Garib, tapecirar; Jarnej Marn, služabnik mestne gosposke.

2000 gld.

lehko na leto zaslužijo gostilničarji in kupčevalci. Brošurica fabrikacij velja 3 gld.; dobi se po poštenu podvzetju: F. Schlosser, Trst.

(419—34)

Dr. Sprangerjeve

kapljice za želodec,

priporočane od zdravniških avtoritet, pomagajo takoj, če ima človek krč v želodci, migréno, feber, ščipanje po trebuhu, zaslinjenje, slabosti, če ga glava boli, če ima krč v prsih, mastno zgago. Telo se hitro sčisti. V bramorjih razpusti bolezensko tvarino, odvajajoč črve in kisline. Davici in tifusu vzame vso zlobo in vročino, če se zavživajo po 1/2 žličke vsako uro, ter varujejo nalezljivosti. Človeku diši zopet jed, če je imel bel jezik. Naj se poskusi z majhenim ter se prepriča, kako hitro pomaga to zdravilo, katero prodaja lekarnar g. J. Svoboda v Ljubljani, a flacon 30 in 50 kr. av. velj.

(247—29)

Lastnina in tisk „Narodne tiskarne“.